

Teoria del desconeixement

XAVIER FILELLA

ASSAIG

Xavier Rubert de Ventós,
Filosofia d'estar per casa. ARA
LLIBRES. Barcelona, 2004.

Es textos que Xavier Rubert de Ventós aplega a *Filosofia d'estar per casa* responen a la mirada ocasional amb què el seu autor, assagista i filòsof de prestigi, ha volgut emprendre un seguit de temes ben diversos que abasten des de la política, els llibres, la cultura i l'educació fins a una variada sèrie d'apetitoses curtmetratges que expressen l'ofici d'un autor que ja té tirada de clàssic. De l'obra, més enllà del contingut concret de cadascuna de les seves peces, cal subratllar-ne la voluntat del seu autor d'haver reflectit en aquests textos més aviat allò que li passa que no allò que pensa, com volent desfer-se del que ja sap per atendre al que, només així, pot arribar a comprendre.

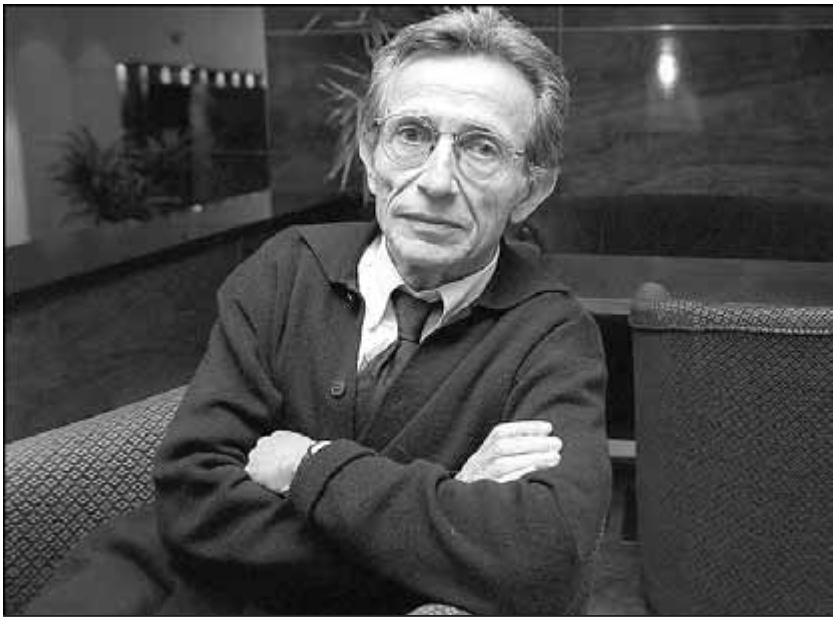
Que el lector no esperi d'aquesta *Filosofia d'estar per casa* un

llibre de gruix com aquella *Teoria de la sensibilitat* que l'any 1968 rebia la Lletra d'Or o l'esplèndid *De la modernidad*, però sí una senzilla teoria del desconeixement escrita just arran de pell, lliure, doncs, de les segures orelleres del que ja hi ha de dit, escrit i sabut. No debades, parlant de l'art, Rubert ens recorda en aquestes pàgines que, "a força de buscar el que l'obra significa, de voler-la entendre, ens oblidem tot sovint de veure-la o escoltar-la". Una veritable declaració que allunya els arguments de Rubert de

Ventós d'aquella modernitat pasteuritzada i tediosa que hem anat reduint a gairebé poc més que una cantarella enganxosa que no deixa veure-hi ni sentir. "Res a veure -escriu precisament l'autor sobre aquests textos- amb aquell decidit i expeditiu anar per feina que pretén treure el suc, arrancar la veritat, trobar la xifra i la clau de qualsevol qüestió". Certament l'objectiu de l'autor ha estat tot un altre. Tot just si ha tractat de desfer les adherències que contaminen les coses per expressar,

parant més atenció en les sinuositats que no pas en els conceptes, una sensualitat ben sovint oblidada.

El propòsit que ha guiat Rubert de Ventós ha estat, així doncs, deixar fluir les coses per trobar-hi justament allò que se'ns escapa a força de retòrica o a cops de doctrina. També, oferir-se com a símptoma del que li passa més que no com a jutge del que ha de ser. Aquest ha estat el paper de l'autor, que ha trobat la seva millor opció en cercar-ho tot fora del seu emplaçament més probable. No és, certament, un pensament nou en Rubert de Ventós, que amb aquests textos reprèn la capacitat de flairar l'altre vessant de les coses que ell mateix, quan s'iniciava la dècada dels vuitanta i en les pàgines d'aquest mateix diari, celebrava en Joan Crexells. L'últim que sabem és sempre el penúltim que podem saber, ens diu ara Xavier Rubert de Ventós, en un llibre que expressa, més a prop de la realitat quotidiana que de la grandiloqüència teòrica, una mostra del seu millor pensament.

XAVIER RUBERT DE VENTÓS S'ACOSTA A LA REALITAT QUOTIDIANA

JORDI GARCIA

Xahrazad de muntanya

ANNA TOMÀS

NARRATIVA

Joan Peruga,
La república invisible.
PROA. Barcelona, 2004.

"No cal sortir de casa per adonar-se que el territori fronterer entre dos regnes és un món a part, un lloc on la fantasia és més intensa, i on sempre perdura més el temps. És com un ric brodat cosit a la vora d'un teixit apagat", afirmava l'enginyer naval Henry Ballantine. Nascut precisament en terra de fronteres, a Osca, Joan Peruga ha resseguit sempre amb obsessió d'equilibrista aquests indrets limítrofs: de Ponent al mar, i del Matarranya al Principat d'Andorra, aquest país on les muntanyes de color púrpura, les casetes de pedra amb la gorra de neu i els carrers estrets dels voltants de la Casa de la Vall, es

mesclen amb les perfumeries i les botigues d'aparells electrònics. Andorra, on viu des de fa molts anys, ja va ser l'escenari de la seva celebrada novel·la *Últim estiu a Ordino*, guanyadora del premi Fiter i Rossell 1997. Ara, entroncant amb l'herència romàntica, ens presenta una seductora aventura a través dels llibres vells i curulls de les històries més apassionants, de les aventures d'aquells viatgers del XIX que, endinsant-se en paratges llunyanos i apartats, anaven a la recerca d'un mite més present en la seva imaginació que en la realitat.

UN REPORTATGE

El Miquel és un periodista cultural que s'acosta a la Biblioteca Nacional d'Andorra la Vella per elaborar un reportatge. Ha de recollir informació sobre els títols que hi tenen, els lectors que la freqüenten i l'ambient que s'hi respira. Sembla que la visita només servirà per elaborar un més dels insípids escrits que li encarrega el

seu cap, però la trobada amb la directora de la institució, una dona que alberga un amor sense mesura per la lletra impresa, farà que a partir d'aleshores, en sortir de la feina i sense pretext laboral, acudeixi pràcticament cada dia a aquest centre presidit per una Xahrazad de muntanya. La Maria col·lecciona edicions de llibres de viatges que versen sobre el país andorrà i cada capvespre fascina en Miquel narrant-li'n algun episodi. Tanmateix, les intencions de la bibliotecària no són només encaterinar el Miquel, que s'enamorarà perdudament d'ella, sinó també persuadir-lo perquè l'ajudi a trobar un exemplar de la ruta pels Pirineus que féu una lady anglesa anomenada Marian Eyre.

Encegat per aquesta princesa que al llarg de la novel·la va prenent més aviat els trets de Mr Hyde, el Miquel furgarà per biblioteques i llibreries de vell d'arreu de Catalunya. Aleshores desco-

brirà que vendre llibres antics no és un ofici, sinó un art reservat a aficionats capaços de donar la vida per posseir un volum. Com si es tractés d'un joc amorós, estableixen una relació especial, llarga i pausada, amb els seus clients, perquè si vols seduir no pots actuar de manera impetuosa. *La república invisible*, que s'havia iniciat com un compendi de faules, adoptarà d'aquesta manera el tarannà d'una intriga psicològica amb final imprevisible.

SITUACIONS I ANÈCDOTES

Autor també d'*El temps estanyat*, premi Tristaina 1994, Peruga és un escriptor de prosa cuidada i de gran capacitat per trenar situacions i anècdotes. Així, en la seva darrera obra adopta el rol de director d'orquestra. La simfonia s'inicia amb les històries dels puritans i excèntrics viatgers que s'arribaren fins a Andorra en segles passats. Com si fossin seccions d'instruments, donen lloc a les diferents melodies de la peça, versió literària d'un *allegro molto vivace* que, en desgranar la darrera nota, revelarà al lector que no hi ha muntanyes amb més misteris i amors que els Pirineus.

ASSAIG

Jaume Reixach, *Déu a peu de pàgina*.
Edicions de l'Ajuntament de Riells
i Viabrea. Girona, 2004.

Jaume Reixach combina la seva tasca com a capellà amb l'escriptura i el periodisme. Autor de les obres de narrativa *Funció de titelles per a gent gran* i *Barcelona 92*, ha publicat també *El dia que em vaig conèixer*, llibre d'articles al qual *Déu a peu de pàgina* dona continuació. Com el seu precedent, conté una selecció dels millors escrits d'aquest sacerdot apareguts del 2000 al 2004 en diaris i revistes com *Foc Nou*, *El Punt* i l'AVUI, on precisament els seus articles apareixen publicats a peu de pàgina. I és que, segons aquest llicenciat en teologia i filosofia i lletres, és millor que Déu es trobi en aquesta part inferior de la plana, com una nota aclaridora. En sintonia amb aquesta declaració de principis, Reixach es revela com un religiós dotat d'una fina sensibilitat literària i com un sagaç periodista que no dubta a mullar-se quan cal davant els fanatismes de les forces més conservadores de l'aparell vaticà. Així, podem llegir articles en què exposa per què l'Església hi sortiria guanyant si el celibat passés d'obligatori a opcional, com la manca de debat intern porta la religió al conformisme cofoi i a actituds de prepotència, i per què els únics reis que li agraden són els d'Orient. Com un exemple més de la pluralitat de pensament que defensa, pel llibre passen homes i dones de tots els credos religiosos i de les més diverses ideologies. Jordi Llimona, Teresa de Calcuta, Saragamo, Oscar Wilde i Woody Allen, entre d'altres, són citats com una mostra que l'Església del futur cal que sigui més oberta i democràtica, tot respectant els diferents punts de vista dels catòlics i dels que no ho són. A.T.

NARRATIVA

Carme Meix, *Cercles*. 15è premi
literari Vila d'Ascó 2003.
COSSETÀNIA. Valls, 2004.

La intolerància és el leitmotiv de les narracions que constitueixen *Cercles*, l'últim llibre de la poetessa i escriptora Carme Meix (Gandesa, 1937). Amb cinc històries curtes sobre les croades contra els càtars, la persecució dels jueus a Girona, l'expulsió dels morets a les Terres de l'Ebre, la repressió envers els capellans durant la Guerra Civil i l'hipotètic rebuig futur cap als vells, el nou llibre posa de manifest que aquest flagell que assola la humanitat està provocat per la por, que lamentablement sol acabar generant comportaments violents.

Amb un llenguatge molt acurat i una base històrica ben documentada, l'escriptora, autora també de *La dansada*, *El crit de l'esperver* i *Paisatge amb boira*, fa que el lector sigui conscient que les èpoques canvien i amb elles els costums i els sistemes de govern, però que la intolerància, aquest fenomen que no ens deixa valorar ni acceptar la diferència com una font d'enriquiment, continua per desgràcia ben vigent en la societat. A.T.